

نامه به سردبیر: حق بیماران در دسترسی و استفاده از اطلاعات سلامت

حسن اشرفی ریزی^۱

نامه به سردبیر

مقدمه

امروزه اطلاعات سلامت نه تنها اطلاعات پرونده‌های پزشکی، بلکه اطلاعاتی که جنبه پیشگیری، تشخیصی، درمانی و توانبخشی دارد، مانند کتاب‌ها، جزوها، مقالات و غیره را نیز شامل می‌شود (اطلاعات سلامت سبز). این اطلاعات به افراد کمک می‌کند که کمتر به بیماری مبتلا شوند و در صورت بیماری نیز سریع‌تر درمان گردند؛ مانند اطلاعات مرتبط با تغذیه و غیره. این اطلاعات با مشارکت متخصصان سلامت و متخصصان اطلاعات سلامت (کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی و متخصصان فناوری اطلاعات سلامت) تهیه و ارائه می‌شود. این مشارکت در قالب حق دسترسی و استفاده بیماران از اطلاعات سلامت در ادامه بیان خواهد شد:

اطلاعات سلامت معتبر، حق بیماران و خانواده‌های آنها

از اولین حقوقی که می‌توان برای همگان قائل شد، حق دسترسی و استفاده از اطلاعات سلامت معتبر است و بیماران نیز از این امر مستثنی نیستند؛ به عبارتی نیازهای اطلاعاتی انسان به ویژه در حوزه سلامت ایجاب می‌کند که این حق برای همگان مسلم شمرده شود و بستر آن برای همه و از جمله بیماران فراهم گردد.

حق دسترسی سریع بیماران به اطلاعات سلامت

بین ایجاد یک نیاز اطلاعاتی و پاسخگویی به آن باید زمانی کوتاه باشد؛ زیرا طولانی شدن پاسخگویی می‌تواند مشکلات متعددی برای بیماران ایجاد نماید. بر این اساس، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین می‌تواند این امر را تسهیل و تسریع نماید. تولید برنامه‌های کاربردی، راه‌اندازی وب‌سایت‌ها و غیره از جمله این فناوری‌های نوین اطلاعاتی هستند.

حق دسترسی به مواد خواندنی سلامت به زبان ساده

زبان متون علمی زبانی خاص و قابل استفاده برای متخصصان سلامت است. اما بیماران و خانواده‌هایشان نیز باید از دانش سلامت کافی برخوردار باشند. بر این اساس، تهیه و ارائه مواد خواندنی سلامت به زبان ساده و قابل فهم در قالب جزوه، وب‌سایت، کتاب، برنامه‌ای کاربردی به بهبود فرایند پیشگیری، درمان و توانبخشی بیماران کمک می‌کند.

حق داشتن سواد اطلاعات سلامت

افزایش کیفیت زندگی، منوط به داشتن دانش سلامت کافی است. برای داشتن دانش سلامت کافی نیز داشتن و به کارگیری

۱. دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه

علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران؛ نویسنده مسئول (hasanashrafi@mng.mui.ac.ir)

سواد اطلاعات ضروری است. برای کسب این قابلیت، لازم است بیماران و خانواده آنها آموزش‌های لازم را زیر نظر کتابداران پزشکی ببینند.

حق بهره‌گیری از خدمات و منابع اطلاعات سلامت

برای تحقق این هدف، بیماران باید در ابتدا آگاهی لازم را کسب نمایند و در ادامه، نگرش و رفتار آنها نسبت به سلامت تغییر یابد. بازاریابی اجتماعی می‌تواند به این امر کمک بسیار نماید که معرفی و ارائه خدمات اطلاعات سلامت در بین مردم می‌تواند بخشی از این اقدام اساسی باشد.

حق دریافت مشاوره اطلاعاتی

مشاوره اطلاعاتی توسط متخصصان سلامت و در حوزه‌هایی توسط کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی و نیز کتابداران کتابخانه‌های عمومی متبحر در حوزه سلامت، از طریق آموزش، تهیه منابع معتبر و گفتگوهای دو طرفه حاصل می‌شود.

نتیجه‌گیری

با توجه به تأکید سازمان بهداشت جهانی مبنی بر دسترسی همگان به اطلاعات سلامت [۶] و نیز پیش‌بینی این موارد توسط دولت‌ها در سیاست‌های ملی اطلاعات، لازم است در ایران بستر مناسب در تحقق این رسالت نیز فراهم گردد؛ بنابراین، تهیه، سازماندهی و دسترس‌پذیر ساختن اطلاعات سلامت معتبر در زمان و مکان مناسب برای همگان به کاهش هزینه‌های درمانی [۲، ۳]، پیشگیری از بیماری‌ها [۴] و ارتقای سطح سلامت جامعه کمک می‌کند. در این فرایند، مشارکت و همکاری متخصصان سلامت و متخصصان اطلاعات سلامت می‌تواند بسیار موثر باشد. شاید بتوان نقش متخصصان سلامت را تایید محتواهای فراهم شده و نقش کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی را گزینش و تهیه منابع اطلاعاتی، مشاوره اطلاعاتی، سازماندهی و دسترس‌پذیر ساختن اطلاعات سلامت دانست. همچنین متخصصان فناوری اطلاعات سلامت به فراهم‌آوری زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و نیز تولید فناوری‌های اطلاعاتی نوین مانند برنامه‌های کاربردی به منظور تحقق این حقوق می‌پردازند. در پایان باید گفت، لازم است وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی این حقوق را در سیاست‌های ملی اطلاعات سلامت پیش‌بینی نماید و بستر لازم را برای اجرای آن فراهم آورد.

• وصول مقاله: ۹۶/۰۴/۰۴ • اصلاح نهایی: ۹۶/۰۸/۲۲ • پذیرش نهایی: ۹۶/۰۸/۳۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

1. Aminpour F. [Health information for all]. Health Information Management 2005; 2(1): 64-72. [Persian]
2. Zare-farashbandi F, Ashrafi-rizi H, Shahrzadi L, Papi A. [Information therapy research center]. Health Information Management 2010; 9(4): 445-447. [Persian]
3. Zeinali V, Riahinia N. [Information therapy services in educational hospitals: a feasibility study in educational hospitals of Shahid Beheshti university of medical sciences]. Journal of Health Administration 2015; 18(59): 66-81 [Persian].
4. Killen M, Barnfather JS. A successful teaching strategy for applying evidence- based practice. Nurse Educator 2005; 30 (3):127-132.

The Right of Patients to Access and Use Health Information

Ashrafi-rizi H¹

1. Associate Professor of Library and Information Sciences Department, Faculty of Management and Medical Information Sciences, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Corresponding Author(hassanashrafi@mng.mui.ac.ir)

شپوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی